

3. Arborétum Mlyňany

Poloha:

Chránený areál sa nachádza v obci Tesárske Mlyňany a Vieska nad Žitavou v okrese Zlaté Moravce v Podunajskej pahorkatine. Má rozlohu 67 ha, vyhlásený bol v roku 1951. Leží v oblasti s teplým podnebím a premenlivým množstvom zrážok, ale pôda je tu neúrodná a chudobná na živiny.

História:

Rozšírenie možností cestovania a kontaktu s cudzokrajnými oblasťami Ázie, Afriky a Ameriky, podnietilo zberateľstvo a zakladanie rastlinných zbierok a obohatilo záhradnú tvorbu. Aj preto bolo v roku 1892 založené arborétum Mlyňany. Pri jeho zrode stáli dvaja nadšení odborníci: zakladateľ a mecenáš dr. Štefan Ambrózy-Migazzi a záhradník Jozef Mišák.

Počiatok výsadiel do parku Arboréta Mlyňany bol spojený s budovaním terás pod kaštieľom a presunom veľkých objemov zeminy. Pracovalo sa hlavne v zime, keď bol dostatok pracovných síl.

Medzi rokmi 1905-1910 dosiahli výsadby v Arboréte Mlyňany prvý vrchol, ktorý bol utlmený odchodom zakladateľa v roku 1914 a ročnou absenciou Jozefa Mišáka.

Arborétum Mlyňany sa stalo pomere rýchlo v Európe veľmi známym, hlavne medzi odborníkmi. V zámorí sa o jeho popularitu postaral aj svetoznámy

dendrológ Camillo Schneider, ktorý mal kontakty na ďalších významných dendrológov tohto obdobia. Sám Camillo Schneider bol fascinovaný bohatosťou zbierok drevín, ktorú boli jeho zakladatelia schopní sústrediť za pomerne krátke obdobie.

Jozef Mišák pokračoval v údržbe Arboréta Mlyňany hoci na Slovensku spravoval viacero majetkov Ambrózy-Migazziho. Významnú úlohu pre zachovanie arboréta zohral po katastrofálnej zime na prelome rokov 1928/1929, kedy sa rozšírili fámy o úplnom zničení arboréta, pretože táto zima, keď poklesli teploty pod $-32\text{ }^{\circ}\text{C}$ zdecimovala plochy mnohých sadov a viníc na Slovensku. Starý a vyčerpaný Mišák sa postavil na obranu a zachovanie Arboréta Mlyňany. Aj napriek svojmu pokročilému veku a zhoršujúcemu sa zdravotnému stavu bol schopný obhájiť postavenie arboréta a s pomocou záhradníka Jozefa Richtára sa zaslúžil o jeho obnovu. Od roku 1931 postupne prebral starostlivosť o dendrozbierky Arboréta Mlyňany záhradník Jozef Richtár, ktorý sa usiloval o prechod Arboréta Mlyňany pod správu štátu, od čoho si sľuboval väčšie šance na jeho zachovanie a zveľadenie.

V roku 1955 sa začalo s introdukciou cudzokrajných drevín do arboréta predovšetkým formou spolupráce a bezplatnej výmeny semien medzi botanickými záhradami a arborétami na celom svete.

Ďalším významným zdrojom získavania biologického materiálu boli expedície do prirodzených oblastí rozšírenia drevín. Od pričlenenia Arboréta Mlyňany ku Slovenskej akadémii vied ich bolo niekoľko – do Bulharska, Sovietskeho zväzu, Poľska, Číny, Severnej Kórei... Ku koncu 70.-tych rokov došlo k čiastkovému útlmu expedičnej činnosti

pracovníkov Arboréta Mlyňany.

Obdobie od roku 1953 do roku 1990 sa môže považovať za druhé najúspešnejšie obdobie v histórii Arboréta Mlyňany, kedy sa nanovo rozbehol projekt introdukcie cudzokrajných drevín na Slovensko, čoho výsledkom bol rozmach vedeckej práce a tvorby nových dendroexpozícií v Arboréte Mlyňany SAV.

Štruktúra plochy arboréta:

Arborétum Mlyňany SAV má v súčasnosti rozlohu 67 ha. Jeho najstaršou časťou je Ambrózyho park, ktorý tvorí jadro parku. Jeho rozloha je 40 ha. Bol založený v pôvodnom dubovo hrabovom lesíku. Postupne sa vyrúbaval pôvodný porast a sadil ušľachtilé dreviny. Park obsahuje

unikátnu zbierku vždyzelených listnatých drevín a ihličín. V tejto časti je aj kaštieľ.

Ďalšou časťou arboréta je Východoázijská plocha s rozlohou 14 ha. Začala sa budovať v roku 1960. Má niekoľko oddelení: Ďaleký východ, Severná Čína, Stredná Čína, Južná Čína, Himaláje, Kaukaz, Japonsko.

Severoamerická plocha sa začala budovať v roku 1974. Na ploche 7,5 ha sú sústredené dreviny Severnej Ameriky od Kanady až po Kaliforniu a Mexiko.

Rozloha Kórejskej plochy je 5,5 ha. Vede cez ňu samostatný prehliadkový okruh.

Najnovšia časť parku je Slovenská plocha s rozlohou 5 ha. Začala sa budovať v roku 1992. Jednotlivé expozície majú simulovať vegetačné stupne Slovenska od Tatier až k Dunaju.

Najdôležitejšou úlohou pre zachovanie množstva a rôznorodosti rastlinných druhov je dopestovanie dostatočného množstva sadbového materiálu v požadovanej kvalite a kvantite. Nevyhnutné sú pri plnení týchto zámerov teoretické aj praktické skúsenosti s množením drevín.

Či by sme sa aj my dokázali postarať o rozšírenie tohto parku sme si vyskúšali na hodine pracovného vyučovania. Oboznámili sme sa s rôznymi spôsobmi vegetatívneho rozmnožovania a niektoré z nich sme aj zrealizovali:

a/ rozmnožovanie stonkovými a listovými odrezkami / zakoreňovanie odrezkov vo vode, v substráte so suchým prostredím, v substráte s vlhkým prostredím/

b/ rozmnožovanie delením trsov

Kým sa nám naše priesady zakorenia a prijmú, vytvorili sme si park plný rôznorodých a pestrofarebných druhov aspoň na hodine výtvarnej výchovy:

Veľmi vhodným programom, pomocou ktorého vznikne takýto park raz-dva je [Drawing for Children](#). Inštalovali sme si ho pomerne ľahko a rýchlo, nakoľko ide o bezplatný program voľne prístupný na internetových stránkach. Uznajte sami, že za takéto záhony by sa nemusel hanbiť žiadny záhradník:

Nielen záhony, lúky a okolité svahy arboréta sú bohato porastené najrozmanitejšími rastlinnými druhmi. Mnohé rastliny nájdeme aj na vodnej hladine jazierka. Ide o rôzne druhy lekna, ktoré nás inšpirovali k tvorbe takýchto „valentínskych origamov“:

Zdroje:

<http://www.arboretum.sav.sk/>

http://sk.wikipedia.org/wiki/Arbor%C3%A9tum_Mly%C5%88any